

Tytti Tuppurainen sd

Talousarvioaloite momentin 35.20.60 perustelujen muuttamisesta

Eduskunnalle

Orpon hallitus tuhoaa kohtuuhintaisen asumisen välineet ja työkalut

Valtion asuntorahaston (VAR) varoja on käytettävä vuokra-asumisen ja asukkaiden hyödyksi lisäämällä kohtuuhintaista vuokra-asuntorakentamista, parantamalla asuinmukavuutta ja viihtyvyyttä sekä vähentämällä asumisen sosiaalisia ongelmia. Valtion asuntorahasto on budjetin ulkopuolinen rahasto, jonka kautta voidaan rahoittaa asuntopolitiikan hankkeita sekä rakennusalan ahdinkoa helpottamaan suhdanneluontoisia toimia. Orpon hallitus on päättänyt ajaa alas asuntorahaston, siirtää sen kehysten piiriin, tulouttaa siitä vaalikaudella budjettiin 800 Me ja lakkauttaa Asumisen- ja rakentamisen kehittämiskeskus ARA:n. Vastustamme näitä toimia, ja katsomme että asuntorahasto tulee säilyttää kehysten ulkopuolisena rahastona ja sen toiminta ja tulovirrat on turvattava.

Orpon hallitus on lakkauttanut uusien asumisoikeusasuntojen rakentamisen. Vastustamme päätöstä ja katsomme, että asumisoikeusasuminen on tarpeellinen ja haluttu välimalli vuokra- ja omistusasumisen välillä. Aso-asuntoja rakennetaan kysyntään pohjautuen ja etenkin kasvukeskuksissa niihin jonotetaan. Asumisoikeusasuminen täytyy säilyttää asumismuotojen valikoimis- ja kehittää sitä. Rinnalle tulee luoda myös muita kohtuuhintaisen asumisen välimalleja.

Hallitus on päättänyt myydä valtion erityistehtäväyhtiö A-Kruunu Oy:n. Päätös on huono. A-Kruunu Oy on toiminut kohtuuhintaisen asuntorakentamisen ratkaisujen edistäjänä ja kehittäjänä sekä omistaa noin 3000 asuntoa kasvukeskuksissa. Yhtiöstä on viime vuosina tullut merkittävä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen omistaja suurimmilla kaupunkiseuduilla. Yhtiö irrotettiin Kruunuasunnoista reilut 10 vuotta sitten sen vuoksi, että se ryhtyisi osaltaan rakennuttamaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja suurimmille kaupunkiseuduille ja siten helpottamaan kohtuuhintaisen asuntojen saatavuutta.

Yhdistettynä asumistuen sekä muiden etuuksien rajuihin leikkauksiin asumisen kustannukset ovat osalla asuntokunnista nousseet kohtuuttomasti. Edullisilla asunnoilla on erittäin kova kysyntä ja hallituksen politiikka pakottaa ihmisiä muuttamaan pois työpaikkojen läheisyydestä kauemmas halvemman asumisen perään. Hallituksen asuntopolitiikalla on kaupunkiseutujen elinvoimaa ja kasvua heikentävä vaikutus.

Talousarvioaloite TAA 319/2024 vp

SDP ehdottaa seuraavassa perusteltuja muutoksia momentin 35.20.60 perusteluosaan:

Rakennusala on kohdannut ennennäkemätön kriisi, kun uusien asuntojen myynti on käytännössä pysähtynyt ja uudet asuntoaloitukset ovat jääneet historiallisen alas. Kriisi ei näytä helpottavan lyhyellä aikavälillä. Vaikka nyt on ennustettu, että pahin pohjakosketus alalla on ohi, jäävät uusien asuntojen aloitukset alhaiselle tasolle tarpeeseen nähden vuosikausiksi. Nyt ollaan jo myöhässä, mutta edelleen on tarvetta nostaa valtion tukeman tuotannon valtuuksia sekä kohtuuhintaisen asumisen että rakennusalan suhdanteen vuoksi. Rakennusala on tuettava nyt määräaikaistalalla, tarkkarajaisilla ja tehokkailla täsmätoimilla, jotta alan työllisyys ja verotulot voidaan turvata.

Korotetaan erityisryhmien investointituen valtuutta

Hallitus on leikannut rajusti valtion tukeman kohtuuhintaisen asuntorakentamisen valtuuksia ikääntyneille, vammaisille ja opiskelijoille (erityisryhmien investointituki), ja esittää valtuudeksi 15 miljoonaa euroa. Vielä vuonna 2023 valtuus oli 120 000 000 euroa ja valtuudelle oli suuri kysyntä. Esitämme, että korotetaan erityisryhmien investointituen valtuutta vähintään 100 000 000 euroon.

Korjausrakentamisen suhdanneluontoinen tukiväline

Vallitseva kustannus- ja korkotaso hyödyttää uudistuotannon lisäksi myös peruseräparannushankkeita ja energiaremontteja niin ARA-asuntokannassa kuin muissakin asuinrakennuksissa. ARA:lla on näihin erilaisia tukimuotoja, kuten korkotuki- ja takauslainoja sekä suunnittelu- ja energia-avustuksia. Matalasuhteiden aikana korjausrakentamiseen panostamalla voidaan lisätä aktiivisuutta rakennusalaan ja näin tukea alan työllisyyttä. Suomen rakennuskannassa on merkittävä korjausvelka.

Esitämme energiatehokkaaseen korjausrakentamiseen suhdanneluontoista ja määräaikaista tukivälinettä. Suhdanneluontoisia avustuksia on myönnetty myös finanssikriisin aikaan vuosina 2009—2010 sekä 2014—2015. Korjausrakentamisen osalta finanssikriisin aikaisten elvytystöimien laskennallinen vaikutus oli noin 46 900 HTV. Elvytyksen takia asuntojen korjausrakentaminen jopa lisääntyi kriisivuonna 2009, mikä oli poikkeus muuhun rakentamiseen tai lähes mihin tahansa sektoriin nähden.

Suomalaisessa rakennuskannassa on valtava korjausvelka, ja tiukentuvat energiatehokkuusvelvoitteet tulevat aiheuttamaan Suomelle mittavat vaatimukset korjata vanhaa rakennuskantaa. Nyt on hyvä hetki tukea asuntojen energiatehokasta korjaamista määräaikaistalalla avustuksella energiatehokkuuden lisäämiseksi ja ilmastohaasteisiin vastaamiseksi. Energiatehokas asunto on myös edullinen asua.

Energiaremonttiavustusten vipuvaikutuksen arvioidaan olevan suuri, eli 1 milj. euron avustuksella saadaan aikaan 4,8 milj. euron energiaremontit ja työtä 56 henkilötyövuotta. Avustus maksaa siten itsensä tuottamalla korjaushankkeista valtiolle välittömiä tuloveroja ja välillisiä arvonlisäveroja.

Talousarvioaloite TAA 319/2024 vp

SDP vaatii, että korjausrakentamiseen ja energiatehokkuutta nostavaan perusparannukseen luodaan vaikuttava ja suhdanneluontoinen työkalu riittävällä rahoituksella.

Jatketaan lähiöohjelmaa

Asuinalueiden kehittämisohjelmaa eli ns. lähiöohjelmaa jatketaan. Lähiöissä asuu 1,5 miljoonaa suomalaista. Näiden ihmisten asumista, asuinalueiden viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä segregatioon tulee puuttua jatkossakin ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena on ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, edistää asuinalueiden palvelutarjontaa ja elinkeinotoimintaa, vahvistaa asukkaiden osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia, parantaa eri asukasryhmien vuorovaikutusta ja luoda viihtyisiä, turvallisia ja kiinnostavia asuinympäristöjä. Hankkeiden avulla ehkäistään asuinalueiden eriytymistä (segregaatiota), lisätään asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta, edistetään asuinalueiden elinvoimaisuutta ja turvataan palveluiden ja asumisen hyvä taso. Petteri Orpon hallitus aikoo lakkauttaa lähiöohjelman. Esitämme, että ohjelmaa jatketaan ja siihen osoitetaan 15 miljoonaa euroa vuosina 2025—2027.

Asumisneuvonta

Petteri Orpon hallitus aikoo puolittaa asumisneuvonnan tuen. Kyseessä on kuntien uusi lakisääteinen tehtävä, ja erittäin tärkeä esimerkiksi häätöjen ehkäisemiseksi. Asumisneuvonnalla vähennetään vuokra-asuntoyhtiöissä asumisen ongelmista aiheutuvia kuluja ja parannetaan asumisviihtyvyyttä. Neuvonta on ollut tuloksellista. Asumisneuvonnalla voidaan vaikuttaa asumisen ongelmista aiheutuvien kulujen pienenemiseen, turhien häätöjen määrän vähentämiseen, asumisviihtyvyyden paranemiseen, asukasyhteisön sisäisten konfliktien ratkaisemiseen, kulttuurisen kanssakäymisen edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Matalasuhdanteen aikana, kun ihmisten taloudellinen toimeentulo voi olla vaakalaudalla, on erityisen tärkeää auttaa neuvonnan avulla asukkaita esimerkiksi tilanteessa, jossa vuokra uhkaa jäädä hetkellisesti maksamatta. Turhat häädöt kuormittavat hallintoa ja ovat aina inhimillisesti raskaita prosesseja.

Asumisneuvontaan kohdennetaan asuntorahaston sisältä Orpon hallituksen leikkaama 2 miljoonaa euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta muuttaa momentin 35.20.60 perusteluita siten, että erityisryhmien investointiavustuksen valtuus korotetaan 100 000 000 euroon, asuntojen korjaus- ja energiaavustuksiin kohdennetaan uusi 140 000 000 euron valtuus määräajaksi vuosille 2025—2026, asuinalueiden lähiöohjelmaa jatketaan ja osoitetaan siihen yhteensä 15 000 000 euron valtuus vuosille 2025—2027 ja asumisneuvontaan kohdennetaan 2 000 000 euroa asuntorahastosta vuonna 2025.

Helsingissä 4.10.2024

Tytti Tuppurainen sd